

ضرورت وحدت در اسلام و قرآن

«وحدت» را می‌توان یکی از مهم‌ترین اصول و ارکان نظام اسلامی دانست که مؤیدات فراوانی برای اهمیت آن در متون دینی و کلام بزرگان برشمرده‌اند.

اسلام به اصل وحدت و اتحاد از دیدگاه اجتماعی آن نگریده و بر اهمیت آن میان انسان‌ها، مسلمانان و ادیان الهی تأکید کرده است. یکپارچگی در سایه وحدت عقیده، محکم‌ترین نوع اتحاد است که قرآن بر آن تأکید کرده است. قرآن، بر اساس همین وحدت عقیده، مؤمنان را برادران یکدیگر خوانده است: «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ» (حجرات/10). این پیوند برادری در میان مسلمانان مدینه آنچنان مستحکم بود که تا مدتی پس از عقد اخوت، آنان از یکدیگر ارث می‌بردند تا اینکه با نزول آیه 75 سوره مبارکه انفال؛ «وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ» این حکم نسخ شد.

قرآن مجید از تفرقه، اختلاف و دو دستگی به کرانه گودال آتش جنگ یاد کرده که وحدت، اتحاد و همبستگی خطر فرو افتادن در چنین گودالی را برطرف می‌سازد. خداوند در قرآن اتحاد را یکی از نعمات الهی برمی‌شمرد؛ «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ» (آل عمران/ 103). علامه طباطبایی (ره) در ذیل تفسیر این آیه چنین اظهار داشته است: «شاید وجه اینکه «اعتصام به حبل الله و متفرق نشدن» نعمت خدا خوانده شده؛ «وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ» اشاره به این معنا باشد که اگر شما را به اعتصام و عدم تفرقه می‌خوانیم، بی‌دلیل نیست. دلیل اینکه شما را به آن دعوت کرده‌ایم همین است که به چشم خود ثمرات اتحاد و اجتماع، تلخی عداوت و حلاوت محبت و الفت و برادری را چشیدید و در اثر تفرقه در لبه پرتگاه آتش رفتید و در اثر اتحاد و الفت از آتش نجات یافتید.»¹

در این میان، جامعه اسلامی در عین حالی که همواره به وحدت توصیه شده، در معرض واگرایی و تشتت قرار داشته است. وجود شکاف‌های اجتماعی و اختلافات مختلف موجب چندگانگی‌ها و رشد دسته‌جات مختلف شده که گاه به تنش و درگیری در جامعه انجامیده و قدرت ملی و وحدت ملی را با نقص و ضعف روبه‌رو کرده است.

هرچند بخشی از این واگرایی‌ها در ذات جامعه بشری و وجود اختلافات و تنوع در حوزه شناخت، نگرش، عواطف و احساسات ریشه دارد؛ اما بخشی دیگر محصول منفعت‌طلبی‌ها، زیاده‌خواهی‌ها و حب و بغض‌ها است.

در مقاطع مختلف انقلاب اسلامی، موضوع وحدت اهمیت فراوانی داشته و همواره مورد تأکید بزرگان انقلاب بوده است؛ اما امروز این مهم به ضرورتی حیاتی در میان نیروهای انقلابی بدل شده است. در همین راستا مدتی است که جبهه مردمی انقلاب اسلامی با عنوان اختصاری «جمنا» یا «جبهه منا» آغاز به کار کرده و در تلاش است تا فراتر از جناح‌بندی‌های موجود سیاسی و مبتنی بر جذب و به‌کارگیری تمامی نیروهای انقلابی، وحدتی فراگیر ایجاد کند.

در این میان سؤال اساسی آن است که چه عواملی موجب شده تا در این مقطع حساس، وحدت به ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای نیروهای مؤمن و انقلابی بدل شود؟ چه موانعی حرکت در مسیر وحدت را کند می‌کند؟ نبودن وحدت در مقطع کنونی چه خسارات جبران‌ناپذیری را برای انقلاب و نظام اسلامی به همراه خواهد داشت؟ تحقق وحدت به چه مقدمات و الزاماتی نیاز دارد؟